

Apie lietuvių genealogiją ir Lietuvos heraldiką

Pokalbis su Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugijos pirmininku Remigijumi BIMBA

Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugijos pirmininkas Remigijus Bimba.

Lietuvoje aktyviai veikia Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugija (LGHD): turi savo internetinį tinklalapį www.genealogija.lt, rengia konferencijas, skelbia straipsnius, archyvuose ieško giminių šaknų, tvirtina herbus ir kilmę. Prašytume skaitytojams išsamiau pristatyti draugiją.

Susibūrusi grupė genealogijos mylėtojų – aktyvistų, kurie ne tik domėjosi genealogija, bet dirbo archyvuose, ieškodami savo šaknų, 2006 m. įsteigė Genealogų draugiją. Organizacija buvo įregistruota 2007 m. sausio 7 d. Tų pačių metų vasario 24 d. įvyko pirmasis šios Genealogų draugijos suvažiavimas. 2009 m. liepos 27 d. Genealogų draugija buvo perregistruota į LGHD.

Pagrindinis LGHD veiklos tikslas yra genealogijos ir heraldikos populiarinimas, genealoginės, heraldinės informacijos sklaidimas, domėjimosi šeimos istorija skatinimas, herbų ir kilmės tvirtinimas, registravimas ir patvirtinančių dokumentų išdavimas.

LGHD yra išdavusi 152 kilmės liudijimus ir patvirtinusi 31 herbą.

Aukščiausias LGHD valdymo organas yra suvažiavimas, kuris organizuojamas kasmet. Tarp suvažiavimų organizacijos veiklą vykdo vienuolika tarybos narių, jai vadovauja LGHD pirmininkas. LGHD veikloje yra šios komisijos: **Dokumentų patikros, genealogijos ir heraldikos komisija, Revizijos komisija, Genealogų vertinimo komisija.**

Kas yra genealogija? Kaip ir kokie genealoginiai tyrimai vykdomi?

Genealogija (iš graikų genea) – reiškia kilmę, tai pagalbinis istorijos mokslas, tiriantis atskirų asmenų ar išties giminių kilmę, giminystės ryšius. Atskiro asmens vieta tarp praejusių ir ateinančių kartų grafiškai buvo vaizduojama sudarant taip vadinamą „genealoginį medį“ (pranc. Arbre généalogique) arba kartų lenteles, laiptus, nurodant konkrečių asmenų gimimo, vedybų, mirimo datas. „Medžio“ (besišakojančio ažuolo arba lauro) vaizdinį imta naudoti nuo viduramžių pabaigos: jo papėdėje patalpinamas tos gim-

nės pradininkas, o ant šakų kylančia linkme vaizduojami jo palikuonys.

Svarbiausias 2018–2019 m. projektas yra Lietuvos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės Akto signatarų genealoginių medžių sudarymas. LGHD 100-mečio proga nutarė Lietuvai padovanoti išskirtinę dovaną – genealogiškai ištirti dvidešimties signatarų genealogiją, kilmę, t. y. surinkti signataro tiesioginių protėvių metrikas (krikšto, mirties, santuokos), sudaryti genealoginę schemą ir parengti straipsnį. Šiame projekte dirba beveik dvidešimt LGHD genealogijos tyrinėtojų. Visa medžiaga planuojama publikuoti specialiame LGHD leidinyje.

Pagrindinė geneologo darbo vieta yra Lietuvos valstybės istorijos archyvas ir Lietuvos centrinis valstybės archyvas, taip pat informacija, esanti internete (pvz. www.epaveldas.lt), metrikų knygos, saugomos bažnyčiose ir muziejuose.

Genealoginius tyrimus gali atlikti kiekvienas LGHD narys, tačiau jo darbas yra patikrinamas LGHD Dokumentų patikros, genealogijos ir heraldikos komisijoje. Mes taip pat turime LGHD Genealogų vertinimo komisiją, kuri išduoda pagal nustatytą tvarką patyrusiems genealogams Geneologo specialisto pažymėjimą.

Nuo ko turėtų pradėti norintieji sužinoti savo kilmę?

Visų pirma reikia surinkti informaciją apie seniausią savo protėvį, t. y., kur jis buvo krikštytas, kur tuokėsi, kur palaidotas. Reikia žinoti kuo tikslesnes šių įvykių datas, kaimus ir parapijas. Jei tai nežinoma, reikėtų išsiaiškinti, kur jūs protėvis gyveno, kokios konfesinės bažnyčios atstovas buvo. Toliau reikėtų bandyti savarankiškai ieškoti archyvuose, internete, bažnyčiose, muziejuose. Jei užduotis bus per sunki, kreipkitės į LGHD, konsultuosime, padėsime surasti.

Kada jau imama kalbėti apie heraldiką? Kokią su heraldika susijusią veiklą vykdo Jūsų draugija?

Heraldika (vok. Heraldik, lot. heraldus – Heroldas) – herbų kūrimas ir su jais susijusių teisinių santykių aiškinimas. Heraldikos kūrėjai ir žinovai – heroldai. Skydo aprašymas vadinamas blazonavimu. Heraldika – ne tik mokslas, bet ir menas. Heraldika yra susijusi su archeologija, genealogija, numizmatika, veksilologija, sfragistika.

Herbas (lenk. Herb, vok. Erbe – palikimas) – valstybės, miesto, teritorinio vieneto, organizacijos, luomo, giminės, asmens skiriamasis ženklas. Dažniausiai naudojamas antspaudoose, vėliavose, monetose, knygoje ir kt.

LGHD herbai skirstomi į tris grupes: kilmingųjų, asmeniniai ir juridinių asmenų. LGHD atitinkančius heraldinius reikalavimus herbus tvirtina, registruoja ir išduoda herbų liudijimus. Norintiems sukurti naują herbą patariame kreiptis į profesionalų dailininką dėl herbo etalono sukūrimo. Steigiami nauji herbai, atitinkantys heraldikos taisykles, svarstomi LGHD Dokumentų patikros, genealogijos ir heraldikos komisijoje. Komisija, išnagrinėjusi

pareiškėjo pateiktus dokumentus, pateikia išvadą dėl steigiamo herbo tvirtinimo. Pareiškėjai, norintys, kad LGHD patvirtintų ir registruotų steigiamą naują herbą ir išduotų herbo liudijimą, LGHD dėl steigiamo herbo tvirtinimo ir registravimo suformuoja bylą.

Kilmingųjų (bajorų) ir asmeniniai herbai yra panašios sudėties, tačiau turi nežymių skirtumų, kurių pagrindinis – rango karūna. Herbas paveldimas vyriškąja arba pavardės linija. Herbo turėtojo dukra irgi paveldi herbą, bet jos vaikai gauna tėvo herbą arba kuria naują.

Svarbiausia herbo dalis – skydas. Skydas gali būti suskaidytas į laukus. Šiandien Lietuvoje yra nusistovėjusi vėlyvosios gotikos skydo forma. Skyduose pateikiami simboliniai piešiniai – skydo figūros (geometriniai motyvai, daiktai, žmonių, žvėrių, fantastinių būtybių atvaizdai), naudojamos ribotos raiškos priemonės: du metalai – auksas ir sidabras, ir keturios, pateiktos pagal taurumą emalės – raudona, mėlyna, juoda ir žalia. Auksas reiškia saulę, šviesą, išmintį, brandą, viršenybę, pagarbą, didybę, turtą; sidabras – mėnulį, išmintį, sielos grynumą, vandenį, ištikimybę, perlą, švarą, nekaltumą, džiaugsmą. Raudona spalva reiškia Kristų, ugnį, kraują, aistrą, meilę, narsą, galią; mėlyna spalva – Mariją, dangų, tyrumą, sąžiningumą, nuoširdumą; juoda spalva – žemę, pastovumą, kuklumą, mirtį, gedulą, ramybę; žalia spalva – rojų, gamtą, ožiaragi, atgimimą, atsinaujinimą, laisvę, viltį, sveikatą.

Be skydo herbas turi turėti šalmo papuošalą, karūną arba vainiką, šalną, skraistę.

Smagu, kai entuziastų ratas kasmet didėja, jie tyrinėja, renka informaciją apie savo šaknis, puoselėja savo protėvių atminimą. Norėdami įamžinti savo protėvius ir sujungti dabar gyvenančius palikuonis, steigia ženklą – asmeninį, šeimos ar giminės herbą. Stipru!

Kaip tampama Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugijos (LGHD) nariu?

LGHD nariu gali būti kiekvienas pilnametis Lietuvos Respublikos pilietis, pripažįstantis LGHD tikslus ir įstatus. LGHD narys turi teisę rinkti ir būti išrenkamas į visas LGHD valdymo struktūras, teikti siūlymus dėl LGHD veiklos, dalyvauti LGHD suvažiavimuose bei kitas LGHD įstatų nustatytas teises. LGHD narys privalo laikytis LGHD įstatų, siekti juose įtvirtintų tikslų įgyvendinimo, aktyviai dalyvauti LGHD veikloje, vykdyti kitus įsipareigojimus LGHD.

Norint tapti LGHD nariu, LGHD vardu reikia užpildyti nustatytos formos prašymą, kuris patalpintas www.genealogija.lt. LGHD Taryba ne ilgiau kaip per vieną mėnesį priims sprendimą dėl narystės. Jei sprendimas bus teigiamas, teliks tik sumokėti stojamąjį bei nario mokesčius. Naujam nariui po mokesčių sumokėjimo yra įteikiamas LGHD nario pažymėjimas – nuo to momento Jūs visateisis ir oficialus LGHD narys.

Kalbėjosi
Irma STADALNYKAITĖ
Šaltinis – <www.klevualeja.lt>

Ką matau, apie tai rašau

Rinkimės atsakingai, ne vien sau renkamės – vaikams, anūkams, kaimynams...

Atvirai sakant, rinkimų tema, kaip ir patys rinkimai, kiek pabodo. Negalima taip sakyti – šiaip ar taip, svarbiausi rinkimai šiais metais. Todėl – ne pabodo, o pasidarė monotoniški. Prieš kovo 3 rinkimus bent jau oficialiai pripažintas sukčius palinksmindavo apie nemokamą transportą, vis pabrėždamas, kad „už bazarą atsako“. O dabar? Iki dantų skausmo pažįstami „skaidrumaiviešumainepotizmai“. Ir kas juokinga – kuo kandidatas garsiau šaukia apie kokį nors nepotizmą, tuo giliau jis tame nepotizme įklimpęs. Nieko keisto, kalbi apie tai, ką gerai išmanai – tokia jau dialektika. „Prie rusų“ buvo toks anekdotas – įjungiu televizorių – Brežnevas, įjungiu radiją – Brežnevas, atsiverčiu laikraštį – Brežnevas... Nusipirkau konservų. Bijau atidaryt. Apie konservus kiek vėliau. Dabar – apie rinkimosi principus.

Vienas iš svarbiausių Nepriklausomybės iškovojo – teisė rinktis. Nuostabi teisė. Spindinti, kaip naujutėlaitis medalis. Ir, lygiai kaip medalis, turinti dvi puses. Rinktis bet ką ir bet kaip – jokia teisė nereikalinga. Taip jau buvo. Mes, žinoma, jauna demokratinė visuomenė, ne visada suprantanti, ką reikia daryti, atėjus prie rinkimų urnų, bet vis tiek. Jau nekalbu apie tuos nesusipratimus, kurie iš viso neina balsuoti. O dėl pasirinkimo – čia galvoti reikia. Galvoti, kaip nori gyventi toliau. Ar reikalingi tau perversmai dėl perversmų (dabar, tiesa, demagogai rado naują apibrėžimą – proveržis)? Ar tik nerizikuoji atsidurti kvailio vietoje, susigundęs „skaidrumaiviešumu“? Ir čia aš visai ne apie dabartinius rinkimus, anaipatol. Mąstyti reikia plačiau, globaliau, net renkant vietinę valdžią.

Kažkaip kartu su visais Nepriklausomybės iškovojo į šiuos laikus tylomis atkeliavo potrau-

kis blizgučiams. Pamenat, kaip po totalinio deficito atsirado, ką pirkti? Po sovietinės ubagystės, pilkų etikečių ir rudo vyniojamojo popieriaus staiga kioskų langeliai sublizgėjo marsais, snikersais, tampaksais ir rasputiniais? O limonadas 1,5 litro buteliuose? O alaus skardinių kolekcijos virtuvėse ant gartraukių? Degtinės butelių (jau tuščių) rinkiniai garažuose? Buvo, buvo, nesiginkit. O ir pirkdavom, nesuprasdami užrašų kažkokia užsienietiška kalba, labiau pasikliudami piešinukais. Laimė, jau nuo to išsivadavome, išaugome iš masinio beprotiško bet ko pirkimo trumpų kelnųčių.

Bet rinkimuose dar kažkodėl linkę rinktis ką nors blizgančio, garsiai skambančio ir saldžiai suokiančio. Pamiršdami, kad blizgučiai – tik varnomms, garsiai skamba tik tušti puodai, o suokia, anot grupės „Rondo“, tik priešai. O saldumynai sukelia diabetą. Štai jums ir viskas. Bet ne – lipam ant to paties garšlio, vis pasisveikindami: labas, grėbly, čia vėl aš.

Rinkimės atsakingai, ne vien sau renkamės – vaikams, anūkams, kaimynams... Ir tiems mulkiams, kurie patys savimi pasirūpinti nesugeba, nes neina į rinkimus. Žadėjau apie konservus? Jeigu matysime tik skambų pavadinimą ir gražią paretušuotą etiketę, nupirksime dėžutę SOL-BRAND STRUTS. Jokių abejonių? Žinoma, ne – druskoje brandintas strutis. Iki tol, kol neatidarei. Atidarius paaiškėja, kad tai – rauginta švediška strimelė, Lietuvoje vadinama pūdyta silke. Išmeti, žinoma, bet jau gerokai per vėlu... Todėl siūlau rinktis patikrintą lietuvišką troškintą jautieną – nieko ypatingo, bet ir nieko pavojingo. O ir užrašas paprastas lietuviškas, be skambių užrašymų. Skanaus!

Apžvalgininkas

Žiema, žiema, bėk iš kiemo!

Kovo 5 d., antradienį, nuo pat ryto Kietaviškių pagrindinėje mokykloje buvo juntama Užgavėnių nuotaika. Kraštotyros būrelio vaikai (vadovė D. Gudelienė), persirengę čigonais, visus kalbino, vaišino lašiniiais su duona ir kvietė į Užgavėnių šventę. Priešmokyklinio ugdymo grupės vaikai (mok. E. Rulevičienė) patys maišė blynus, juos kepė ir skanavo su aviečių uogiene.

Ir galiausiai, nepabūgę stipraus ir šalto vėjo, besikaupiančių lietaus debesų, pradinį klasių mokiniai ir priešmokyklinukai kartu su savo mokytojais, pasipuošę pačių gamintomis Užgavėnių kaukėmis, išėjo „varyti“ žiemos. Aplink Morę šokome ratelius, dainavome ir garsiai šaukdami „Žiema, žiema, bėk iš kiemo!“ ją sudeginome.

Tikimės, kad žiema pas mus nesugrįš ir visi greitai sulauksime išsilgto pavasario ir šilumos.

Edita Rulevičienė,

Kietaviškių pag. m-klos priešmokyklinio ugdymo mokytoja

Kraštotyryninkai-persirengėliai.